

روز جهانی آموزش را دریا بیم

نسرین محمد باقري

24 ژانویه برابر چهارم بهمن روز جهانی آموزش است. هدف از این نامگذاری تاکید بر نقش کلیدی آموزش به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل رسیدن به صلح و پیشرفت است. تنها با آموزش است که می‌توان تغییر کرد و برای رسیدن به دنیایی بهتر گام برداشت. آموزش به عنوان یکی از مصادیق حقوق بشر، حق تمام کودکان روی زمین است. بنا بر تعریف یونسف تمام کودکان 6 تا 18 سال لازم‌التعلیم هستند، آموزش ابتدایی اجباری و رایگان و الزام ایجاد آموزش متوسطه برعهده دولت‌هاست و به کودکانی که به دلایل مختلف، در هیچ یک از مقاطع تحصیلی مشغول به تحصیل نیستند، کودکان بازمانده از تحصیل گفته می‌شود. شعار امسال روز جهانی آموزش، دگرگونی مسیر، دگرگونی آموزش است. قطعاً رسیدن به توسعه پایدار مستلزم دگرگونی و تغییرات اساسی در آموزش است. این شعار بی‌ارتباط با شرایط آموزش در دو سال اخیر نیست. شیوع کرونا و تعطیلی جهانی مدارس و مراکز آموزشی باعث تغییرات چشمگیر در شیوه آموزش شد. تجربه آموزش مجازی و از راه دور در کشورهای مختلف و بسته به امکانات و شرایط اقتصادی‌شان متفاوت بود. در کشورهای پیشرفته، قبل از کرونا نیز فناوری و ابزارهای دیجیتال در خدمت آموزش بود و بیشتر دانش‌آموزان از رایانه و اینترنت برخوردار بودند، اما با شروع کرونا، میلیون‌ها کودک در جهان، به کودکان بازمانده از تحصیل اضافه شدند و باز سهم دختران به مراتب بیش از پسران بود. بسیاری از کشورها به دلیل مشکلات زیرساختی، عدم دسترسی دانش‌آموزان به ابزارهای لازم و معلمانی که خود آشنایی چندانی با فناوری نداشتند، دچار بحران‌های آموزشی فراوان شدند. کرونا ناعدالتی‌های آموزشی را تعمیق بیشتری بخشید. وجود این نابرابری‌ها از یکسو و پیشرفت فناوری و تاثیرات آن در سرنوشت و زندگی دانش‌آموزان از سوی دیگر زنگ خطری است برای دولت‌ها که گام‌های موثری برای ایجاد دگرگونی‌های مثبت در آموزش به عنوان کلید طلایی پیشرفت جوامع بردارند. بدیهی است که توجه به آموزش بدون توجه به توانمندسازی معلمان به عنوان اصلی‌ترین رکن آموزش عملاً امکان‌پذیر نیست. شعار جهانی روز آموزش امسال فرصتی برای بیان راهکارهای عملی تقویت آموزش و پرورش برای ایجاد

تغییرات بنیادین آموزش و پایه‌گذاری آینده‌ای پایدار و صلح‌آمیز است و اما در ایران طبق اصل سیام قانون اساسی: دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد. تا پیش از کرونا کودکان بازمانده در تحصیل ایران عموماً در مناطق عشایری یا روستاهای دورافتاده‌ای بودند که عملاً وارد چرخه آموزش نمی‌شدند یا کودکان کاری بودند که به دلیل مشکلات اقتصادی به جای تحصیل وارد بازار کار می‌شدند. پس از کرونا، سه میلیون دانش‌آموز به دلیل نداشتن گوشی و دسترسی به اینترنت از آموزش مجازی محروم ماندند. قرار بر این بود که تبلت‌هایی اهدایی به همه کودکان بازمانده از تحصیل ارائه شود که عملاً چنین اتفاقی نیفتاد. بسیاری از خیرین و معلمان تلاش کردند که مشکلات برخی دانش‌آموزان را تاحدی حل کنند. اما اگر بخواهیم نگاه واقع‌بینانه به نتایج آموزش مجازی دانش‌آموزان حاضر در کلاس‌های درس در دو سال اخیر داشته باشیم حال سواد دانش‌آموزان مخصوصاً در مدارس دولتی اصلاً خوب نیست! نتایج واقعی آزمون‌های حضوری و برگه‌های سفید مویید این مطلب است که آموزش مجازی ما اشکالات بسیاری داشته است. متأسفانه ناعدالتی آموزشی پس از کرونا بیش از پیش خودنمایی کرد و فاصله مدارس دولتی و غیرانتفاعی بیش از قبل شد. کلاس‌های درس مدارس غیرانتفاعی در پلتفرم‌هایی که امکانات بسیار خوبی داشتند، در زمان بیشتر و با معلمانی که محتواهای آموزشی خوب تهیه می‌کردند، برگزار شد. اما در مدارس دولتی زمان کم کلاس‌ها، جمعیت بالای دانش‌آموزی، مشکلات نت دانش‌آموزان، عدم ارتباط دوسویه موثر، ضعف معلمان در تولید محتوای آموزشی و برنامه غلط تدریس همزمان مجازی و حضوری را می‌توان از عوامل افت آموزشی قلمداد کرد. در بخشنامه اخیر آموزش و پرورش مبنی بر حضوری شدن مدارس آمده است که ارائه آموزش حضوری و برخط (آنلاین) تماماً از محیط کلاس و با استفاده از امکانات مدارس صورت پذیرد. کاش مشخص می‌شد کدام امکانات؟ چگونه می‌توان از مدارسی که حتی نت در اختیار معلم قرار نمی‌دهند انتظار همراهی داشت؟! به گمان من در کشور ما کسی برای همراهی با شعار جهانی روز آموزش گامی بر نمی‌دارد. آموزش و پرورش و مشکلاتش در اولویت هیچ دولتی قرار نمی‌گیرد. مشکلات معلمان سال‌هاست که شأن و اعتبار معلمی را از بین برده است. با این حال بالادستان نظام آموزشی رفع تمام مشکلات را از پیامبری به نام معلم توقع دارند. فکری به حال آموزش فرزندان ایران داشته باشیم که فردا دیر است... دبیر ریاضی